

Inbreng VOS/ABB t.b.v. **Commissiedebat Mentale gezondheid scholieren en studenten**

Juni 2026

In het kort:

VOS/ABB roept op om onderwijsvraagstukken integraal te benaderen. Vanuit die overtuiging **onderschrijft VOS/ABB de beweging in de kabinetsreactie:**

- ▶ Weg van een smalle, individuele en zorggerichte benadering van welzijn en richting een bredere pedagogische en onderwijskundige benadering.
- ▶ Welzijn is niet alleen een zorgvraagstuk, maar raakt aan:
 - goed onderwijs;
 - veiligheid;
 - burgerschap;
 - sociale samenhang;
 - kansengelijkheid;
 - inclusief onderwijs;
 - de publieke opdracht van scholen.
- ▶ Het is positief dat dit kabinet welzijn ziet als mogelijke opbrengst van goed onderwijs én ook als voorwaarde voor leren.

Om effectief te sturen op welzijn moeten alle randvoorwaarden op orde zijn, beginnend bij een duidelijke integrale visie. In deze bijdrage doen we aanbevelingen om de collectieve benadering van mentaal welzijn van jongeren daadwerkelijk tot een succes te maken.

Versterk de ontmoeting binnen het onderwijs

De functie die het onderwijs heeft voor leerlingen wordt treffend omschreven in het rapport van de Onderwijsraad: *"Het [onderwijs] is de plek is waar ze dagelijks andere jongeren en leraren ontmoeten, samen nieuwe dingen leren, buiten de huiselijke invloedssfeer de samenleving en wereld beter leren kennen en kennis en vaardigheden opdoen voor hun werkende leven. Onderwijs biedt ook ruimte voor zingeving en biedt bescherming tegen maatschappelijke druk".* Dit is eigenlijk een mooie definitie van de uitvoering van de kernwaarden van het openbaar onderwijs: vrijheid, gelijkwaardigheid en ontmoeting.

De school is de oefenplaats waarin dit kan plaatsvinden. Om buiten de huiselijke invloedssfeer de samenleving en de wereld beter te leren kennen, moet school de plek zijn

1

waar niet alleen diversiteit aanwezig is (of anders wordt opgezocht) maar ook dagelijks actief wordt geoefend met onderlinge verschillen.

VOS/ABB ziet helaas dat sturing vanuit onderwijsbeleid niet gericht is op ontmoeting. Wel zien we een sterke stijging van leerlingen die thuiszitten, thuisonderwijs krijgen, naar privéscholen gaan of naar heel specifieke kleine bijzondere scholen gaan. Deze leerlingen krijgen zelf niet een gelijke kans op ontmoeting, en worden daarnaast gemist in het rijke palet van kleuren op de algemeen toegankelijke scholen.

De aanpak van mentaal welzijn staat niet op zichzelf

De brief benoemt dat scholen welzijn vaak individueel en zorggericht benaderen. Dat is begrijpelijk: vanuit het huidige stelsel van passend onderwijs worden scholen gestimuleerd om voor ieder kind een passend aanbod te maken. Het is daarom te eenvoudig om de individuele zorgbenadering alleen te zien als keuze van scholen. Het advies om simpelweg soms 'nee' te verkopen klinkt mooi, maar druist tegen het systeem van passend onderwijs in. Zeker als vervolgens wordt gesteld dat met een simpele kleine aanpassingen door scholen, veel leerlingen 'echt wel' geholpen kunnen zijn. Dan rijst de vraag: hoe moeten we dit precies begrijpen?

Wanneer de overheid een bredere pedagogische benadering van scholen vraagt, is besef nodig dat dit schuurt met de bestaande inrichting van passend onderwijs en scholen daarop handelingsruimte bieden.

Er is meer nodig dan formele ruimte tot collectief handelen

Een belangrijke aanjager van mentaal welzijn ligt volgens de brief ook in collectieve verantwoordelijkheid binnen de schoolorganisatie. Dit onderschrijft VOS/ABB. Welzijn, ondersteuning en inclusie vragen om teams die gezamenlijk verantwoordelijkheid dragen, expertise delen, enz. Alleen: formeel is daar misschien al ruimte voor, maar formele ruimte is niet hetzelfde als feitelijke handelingsmogelijkheden.

'Scholen kunnen dit al' is daarom onvoldoende. De overheid moet niet alleen wijzen op bestaande ruimte, maar zorgen dat scholen die ruimte ook daadwerkelijk kunnen benutten. Daarvoor zijn o.a. nodig:

- ▶ tijd;
- ▶ expertise;
- ▶ professionele ontwikkeling;
- ▶ stabiele teams;

- ▶ sterk schoolleiderschap;
- ▶ toegankelijke ondersteuning;
- ▶ samenwerking met jeugdhulp en zorg;
- ▶ een stelsel dat collectief en preventief werken ondersteunt.

We roepen op dat dit expliciet wordt gemaakt, in een integraal overzicht, wanneer het kabinet spreekt van dergelijke collectiviteit.

Domeingrenzen en domeinoverstijgende samenwerking

- ▶ De staatssecretaris benadrukt in debatten het belang van het bewaken van domeingrenzen: 'schoenmaker blijf bij je leest'.
- ▶ Dat is begrijpelijk, tegelijk mag grensbewaking niet leiden tot verkokering.
- ▶ **Vraagstukken rond welzijn houden zich in de praktijk niet aan de grenzen van vaste thema's of ministeries en raken juist aangrenzende domeinen.**
- ▶ De opgave is domeinoverstijgend samenwerken mét heldere verantwoordelijkheden.
- ▶ Een integrale benadering is juist nodig!
- ▶ Anders bestaat het risico dat:
 - scholen alsnog worden overvraagd;
 - leerlingen tussen systemen in terechtkomen;

Link met wetsvoorstel Reikwijdte jeugdhulp

Het wetsvoorstel Reikwijdte jeugdhulp is onderdeel van de bredere Hervormingsagenda Jeugd. Het voorstel beoogt het beroep op aanvullende jeugdhulp terug te dringen en ondersteuning voor jeugdigen meer te organiseren in het gewone leven: eerder, lichter, minder medicaliserend en dichterbij de leefomgeving van kinderen en jongeren.

Daarmee raakt dit wetsvoorstel ook aan de doelstellingen van het kabinet ten behoeve van mentaal welzijn en past het in een grotere visie.

Conclusie

Mentale gezondheid van jongeren vraagt om meer dan zorg. Zij vraagt om goed onderwijs, betekenisvolle relaties, inclusieve scholen en plekken waar kinderen en jongeren elkaar dagelijks ontmoeten. Daarom moeten welzijnsbeleid, passend onderwijs, kansengelijkheid en jeugdhulp niet afzonderlijk worden benaderd, maar als onderdelen van één samenhangende visie op onderwijs en ontwikkeling. VOS/ABB roept het kabinet op om die visie te ontwikkelen en uit te dragen.

